ANG Bayan
Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo
Winaray nga Edisyon
Tuig LVI Ihap 15
Agosto 7, 2025
www.philippinerevolution.nu

EDITORYAL

Makadirigwa an baho han burukrata kapitalismo ilarum ni Marcos

An pagdiskaril ha pagbista han kaso nga *impeachment* kontra kan Sara Duterte usa nga butaray nga pagpamingaw ha makusog nga guliat han katawhan agud papagbatunon hiya ha maanomaliya nga paggamit han gatus-gatos kamilyon piso nga pondo han katawhan ngan iba pa nga mga grabe nga kaso han korapsyon ngan pag-abuso ha poder.

Nagdesisyon an bug-os nga Korte Suprema ngan mayoriya han Senado, kaupod an kadam-an nga mga kaalyado ni Marcos, sukwahi ha hingyap han katawhan nga papagbatunon ngan sirutan an mga korap nga upisyal ngan naabuso ha mga sikreto nga pondo han reaksyunaryo nga gubyerno.

Hini nga pitad, inungbaw an impluwensya ngan interes han magkalain-lain nga burukrata-kapitalista nga pampulitika nga paksyon. Gineespiho han pagpapabasura ha *impeachment* an natikagrabe nga pampulitika nga maniobrahan ngan sumpakiay, ngan konsabuhay ngan akomodasyon, han magkalain-lain nga paksyon han naghahadi nga klase.

Pinakaurhi la ini ha pira kabeses na nga banggaay giutan han mga Marcos ngan Duterte. Ini nga hilarum nga sumpakiay han pinakamagraut nga pasista ngan mapandambong nga grupo, kaupod na an magkalain-lain nga paksyon han mga reaksyunaryo nga naghahadi nga klase, piho mabuto pa ha magkalainlain nga porma ngan pamaagi, labina nga nakatan-aw na hira ngatanan ha eleksyon 2028.

Ha ginhimo nga paglinibad ngan pag-uyag ha kalugaringon nga balaud ngan mga proseso han reaksyunaryo nga gubyerno, ginsabotahe han Korte Suprema ngan Senado an hingyap han katawhan nga papagbatunon ha anomaliya hi Sara Duterte. Ginlauman gud han katawhan an higayon nga masulukit-sukit ha publiko an ginhimo niya nga pagmalgastar ha ₱612.5 kamilyon komo bise presidente ngan hadto anay sekretaryo han Department of Education. Kundi labaw pa hini, gin-antisipar nira an pagbista agud mabuksas ngan ibutad an kabatasanan han korapsyon han bug-os nga naghahadi nga reaksyunaryo nga gubyerno.

Maaram an katawhan Pilipino nga an pagmalgastar ni Duterte ha pondo han katawhan espiho la han mas grabe ngan mas hiluag nga korapsyon han bug-os nga naghahadi nga reaksyunaryo nga gubyerno. An panawagan nga papagbatunon ngan sirutan hiya kaparte la han guliat agud papagbatunon an ngatanan nga upisyal nga napatakas ha poder.

An mga grabe nga kaso han anomaliya ngan pangawat ha gubyerno ilarum han iya amay nga hi Rodrigo Duterte, yana ginlahusan pa han waray kaawod nga pandambong ilarum ni Ferdinand Marcos Jr--an presente nga hadi han mga kawatan ha gubyerno. An hadto pira kabilyon piso nga iginbursa ni Duterte ginlupigan han yana gatus-gatos kabilyon nga ginkakawat ni Marcos ha Maharlika Investment Fund, "confidential and intelligence funds," wala-tuo nga proyekto nga imprastruktura ngan nabawi na nga kinawat nga karikuhan han iya pamilya.

Sobra an pag-inantos han katawhan ha grabe nga korapsyon han pinakahigtaas nga upisyal ha gubyerno. Kalakip ha resulta hini an diri pala maiha nga nahiaguman nga hiluag nga pagbaha, natikahigtaas nga presyo han bugas ngan mga papliton, nati-

kadako nga surukton ha dunot nga mga serbisyo publiko, pagdiri han estado nga igmando an umento ha suhol, panlupot ngan kumbersyon ha tuna, pagbaha han imported nga epektos, paghibang ha kalibungan, kawaray suporta ha mga biktima han kalamidad, hasta na an grabe nga panlibo ha eleksyon, mga grabe nga panalapas ha tawhanon nga katungod ngan pasista nga kamadarahug.

Kakunsabo o kasosyo nira an dagko nga negosyante ngan mga langyaw nga kapitalista ngan mga bangko nga napaboran hin pahalipay nga mga kontrata han gubyerno. Nakakakuha hira han mga kikbak ngan hukip, ngan iba pa nga ganansya tikang ha ira poder o impluwensya. Gamit han mga burukrata-kapitalista an ira poder agud paburan an ira interes, ngan han ira mga kaurupdan, sangkay o kakampi.

Ginpapadig-on ngan ginpapatuman nira an mga balaud o programa nga pabor ha mga langyaw nga dagko nga kapitalista nga mamuruhunan. Paborito han rehimen Marcos, hasta na han mga naglabay nga burukrata-kapitalista nga rehimen, an mga proyekto nga pan-imprastruktura—mga kalsada, tulay, hasta na mga "flood control projects" diin ordinaryo na nga diri mamenos ha 10% han balor han proyekto an ira nahibubursa.

Ha diri pala maiha nga pamulong ni Marcos ha Kongreso, nagpostura hiya nga nangangalas ha mga palpak nga proyekto nga kontra-baha, para la lumikay ha pagsukot han katawhan. An tinuod, kada usa hiton mauyatom nga ginrebyu ni Marcos agud seguruhon nga waray proyekto nga diri mag-aamot ha natikadako niya nga kinawat. Nangangalas hi Marcos ha mga naglulusot ha badyet hin mga proyekto hin diri anay ginseseguro an ira porsyento nga amot.

Atubangan hini, mas nagkukusog an karuyagon han katawhan Pilipino nga sukton ngan papagbatunon an mga burukrata-kapitalista nga nananalumpigos ngan nagpapakuri ha ira. Ha butnga han diri gud masolbar nga krisis ha ekonomiya han naghahadi nga sistema ha Pilipinas, mas nagigin butaray, hakog ngan waray renda an paggamit nira ha poder para ha pagpapariko, samtang natikabug-at an gin-iimponer nga buhis ngan surukton ha sugbong han katawhan. Natikadako an utang han Pilipinas nga ginpapapas-an ha katawhan.

Anupaman an gin-gamit nga ligal nga rason, an ginhimo nga pagpanalipod han Korte Suprema ngan Senado kan Sara Duterte kontra ha *impeachment*, ha pinaka-esensya, pagdepensa ha burukrata-kapitalismo ngan ha bug-os nga nadudunot nga sistema nga bagakolonyal ngan bagapyudal. Dugang hini nga ginpapalarab an hingyap han katawhan nga tapuson an naghahadi nga sistema nga gintukod ha pundasyon han korapsyon ngan pagpatakas ha karikuhan han pipira. Sobra na nga makadirigwa an naalisngaw nga baho han dunot nga naghahadi nga sistema.

Ha pagbasura ha *impeachment*, ginduduso han rehimen Marcos ngan ngatanan niya nga alipures an mga sektor ngan grupo nga hadto mamingaw ngan nakada la ha ligid, nga magyakan ngan tumimpo ha pag-ato han katawhan. Napukaw nga magpahayag an damo nga tawo ha singbahan, abugado, mga magturutdo, doktor, nars, gudti nga propesyunal ngan iba pa, agud ipahayag an ira ungara kontra ha anomaliya ngan abuso ha poder. Isumpay ngan itimpo an ira tingog ha mas makusog nga guliat ngan pakigbisog han mga batakan ngan demokratiko nga klase para ha makaburuhi nga suhol, pagpamenos han presyo han mga papliton ngan sukot ha serbisyo, tinuod nga reporma ha tuna, regular nga trabaho, katungod ha pangisdaan, libre nga serbisyo nga pabalay, sadang nga badyet ha edukasyon ngan iba pa.

Samtang ginpapakusog an nagkakaurusa nga tingog han katawhan agud suknaon an pagsabotahe ha pagbista kan Sara Duterte, kinahanglan paaningalon an guliat han katawhan Pilipino kontra ha imperyalismo, pyudalismo ngan burukrata kapitalismo—an tulo-kaulo nga halas nga nasangbod ngan hinay-hinay nga napatay ha katawhan.

Samtang namartsa ha kakalsadahan agud ipahayag an pinakamakusog nga protesta, kinahanglan hasugon an dalan tipakadto ha kabaryuhan agud pahiluagon ngan pakusgon an armado nga pag-ato han Bagong Hukbong Bayan. Pinaagi la han rebolusyunaryo nga pakigaway, hul-os nga marurumok an dunot nga sistema ngan mahiuundong an tinuod nga demokrasya han katawhan. AB

ANG Bayan

Tuig LVI Ihap 15 | Agosto 7, 2025

Igin-gagawas an Ang Bayan ha lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Winaray ngan Ingles.

Nakarawat an Ang Bayan han mga kontribusyon ha porma han mga artikulo ngan balita. Gin-aaghat liwat an mga mambarasa nga magpaabot hin mga suson ngan rekomendasyon ha ikauuswag han aton mantalaan.

Gin-uunod

Editoryal: Makadirigwa an baho han burukrata-kapitalismo ilarum ni Marcos 1
Ha ika-4 nga SONA ni Marcos Jr 3
Waray na kuno gerilya nga grupo? 4
7 nga sundalo han 8th IB, napatay ha engkwentro 4
Impeachment trial kan Duterte, ginpatay han Senado 5
Miting ni Trump ngan Marcos Jr 5
Panmomba, panmatay ngan pan-gigipit 6
Pangangabuso ha mga Pilipino nga migrante 6
Mga kalamidad ha Cavite, dara han delubyo nga Marcos 7
Ha dagmit nga pulong 8
Proseso han pagbubungkag ha BIAF, iginhunong 9
PENCAS ngan SFLMA 10

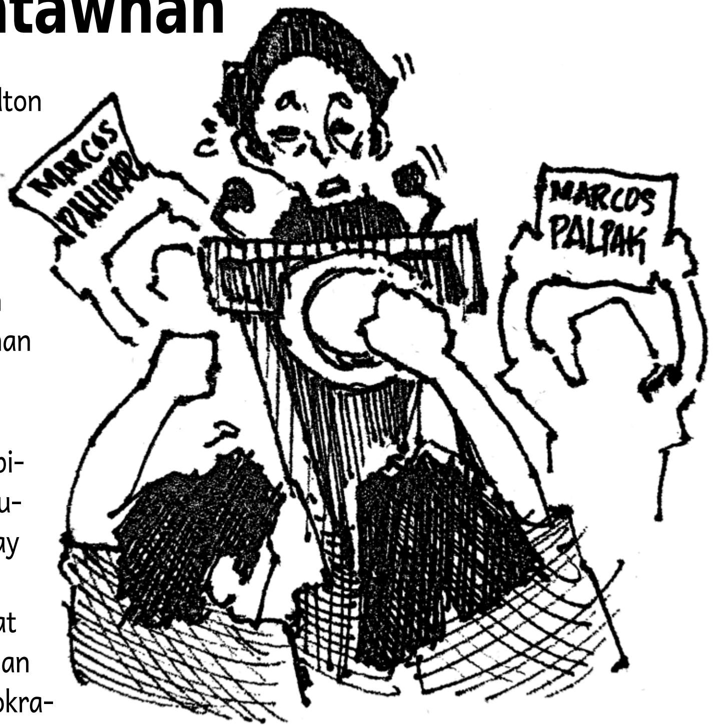
An Ang Bayan igin-gagawas duha kabeses kada bulan han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas

ang.bayan@cpp.ph

Ha ika-4 nga SONA

Papet, pasista ngan korap nga rehimen Marcos, ginsuktan han katawhan

Yukut-yukot nga Pilipino an kinadto ha kakalsadahan hadton Hulyo 28 ha Metro Manila ngan mga prubinsya, bisan ha langyaw nga labnasan, agud ibuksas an tinuod nga kamutangan han katawhan ilarum han tulo katuig nga paghahadi han rehimen Marcos. An mga demonstrasyon, nga kada tuig iginlalansar komo pantugbang ha han State of the Nation Address (SONA) han nakalingkod nga presidente, gin-ngaranan yana nga tuig komo SONA han Panunukot.

Nagmartsa an magkalain-lain nga sektor ngan grupo ha Commonwealth Avenue, Quezon City tipakadto ha House of Representatives ha Batasan Hills ha pangunguna han Bagong Alyansang Makabayan (Bayan). Sugad ha nakalabay, ginpugngan han yukut-yukot nga pulis an martsa sanglit naduso an mga grupo nga maglansar han programa pira kakilometro pa an distansya ha Batasan.

Sigon ha Bayan, an SONA han Panunukot amo an lehitimo ngan demokratiko nga baton han katawhan ha paniniyupi ngan pananalumpigos nga iginpapatuman han rehimen US-Marcos.

Ginpalandaw ha demonstrasyon an kawaray pulos han rehimen nga batunon an epekto han nakalabay pala nga susrunod nga bagyo ngan habagat nga nagdurot han grabe nga pag-uran ngan pagbaha. Ginsukna liwat nira an dirudilain nga ulang nga igin-iimponer han mga institusyon han estado, sugad han Korte Suprema, nga nagdiskaril ha pagbista ha kaso nga *impeachment* kontra ha bise presidente nga hi Sara Duterte.

Ginkundenar liwat ha paggios an labaw pa nga konsolidasyon han pampulitika nga poder han rehimen Marcos ha naglabay nga mga tuig pinaagi han pag-inalagad ha dikta han imperyalismo nga US ha ekonomiya, pan-gawas nga palisiya ngan nasyunal nga seguridad. Ginsukna liwat nira an nagpapadayon nga mga mapanmuypoy nga palisiya sugad han Anti-Terrorism Law, an National Task Force-Elcac ngan an National Action Plan for Unity, Peace and Development, ngan bisan an "gerra ha druga" han hadto anay rehimen Duterte.

Nakig-usa liwat ha demonstrasyon an mga nasyunal-demokratiko nga grupo tikang ha Southern Tagalog ngan Central Luzon.

Antes an adlaw mismo han SONA, naglansar an mga organisasyon han protesta ha magkalain-lain nga ahensya han rehimen Marcos agud sukton ngan papagbatunon ha ira kawaray baton ngan dunot nga mga serbisyo.

Samtang, haros 1,000 katawo an pinartisipar ha paggios ha Iloilo City. Iginlansar liwat an mga paggios ha Naga City ha Camarines Sur, Roxas City ha Capiz, Kalibo ha Aklan, Bacolod City, Cebu City, Tacloban City ngan Davao City. Samtang, usa nga porum an ginlansar ha Baguio City hadton Hulyo 27.

Ha gawas han Pilipinas, iginlansar an mga demonstrasyon ha Hong Kong, South Korea, New Zealand, Australia, ha mga estado ha US, Canada, Netherlands, Germany ngan United Kingdom. Kadam-an han mga aktibidad iginhimo ha atubangan han mga konsulado han Pilipinas agud ipadangat ha gubyerno an ira mga araba.

SONA nga waray unod

Sugad han ginlalauman, waray unod nga mahinungdanon nga report ngan palisiya nga makakapauswag ha kamutangan han Pilipinas an pamulong ni Marcos. Nagyinawyaw la hi Marcos han mga parayaw nga proyekto, naghinambog ha ₱20/kilo nga bugas nga ginbabaligya ha pipira nga tindahan, ngan iba pa.

Para ha katawhan, buaw an deklarasyon ni Marcos kontra ha korapsyon labina nga padayon nga naeksister an bilyun-bilyon kapiso niya nga *confidential funds*. Dugang liwat dinhi an pagpugong niya ha pag-unhan han kaso nga *impeachment* kontra kan Duterte.

Buwa nga ginsukna ni Marcos an mga upisyal han gubyerno ha malangan nga pagpapatuman ha mga proyekto nga pankontrol ha baha nga korapsyon an hinungdan. Ha kamatuoran, lahos ha putos han korapsyon nga mga proyekto, hi Marcos an prinsipal nga delubyo tungod kay gintutugutan niya an makahiribang nga pagkukwari, *dredging*, pagmimina ngan mga proyekto nga reklamasyon han dagko nga negosyo han mga burukrata-kapitalista.

Buaw an mga ginsering niya nga proyekto para ha kalibsugan, edukasyon, ngan iba pa nga serbisyo nga pankatilingban. Damo nga mga importante nga isyu an waray niya malakbitan kalakip an maiha na nga panawagan para ha umento ha suhol han mga trabahador, tuna ha mga parag-uma, ngan iba pa. AB

Waray na kuno gerilya nga grupo?

KALAKIP HA MGA iginhambog ni Ferdinand Marcos Jr ha iya SONA an deklarasyon nga "waray na gerilya nga grupo ha nasud." Usa ini nga buwa ngan hul-os nga panguwat labina nga nakakagpursige ngan nakatatagamtam han hilarum ngan hiluag nga suporta han katawhan ha kabaryuhan an Bagong Hukbong Bayan (BHB) ngan rebolusyunaryo nga kagiusan.

Sigon ha Partido Komunista ng Pilipinas (PKP), tikang hadton 2017 kadungan han pagpapatuman han ginpapintas ngan brutal nga kampanya nga paglipol han Armed Forces of the Philippines (AFP) utro na nga gin-aayad ngan igindeploy an mga yunit gerilya han BHB agud dugang pa nga pahilarumon ngan pahiluagon an paggamot hini ha katawhan. Padayon yana nga nalutaw an usa nga bag-o nga henerasyon han mga batan-on nga Pula nga mangaraway tikang ha ranggo han mga trabahador, parag-uma, ngan intelektwal nga petiburges, sigon ha Partido.

Iginpapasulong han mga Pula nga mangaraway han BHB an armado nga rebolusyon hin may labaw nga madig-on nga determinasyon nga tumanon an kagiusan pagtutul-id nga ginpanawagan han Partido para ha utro nga pagpapakusog ha armado nga pakig-away ha kabaryuhan.

Labot dinhi, direkta nga gintitipahan han kaluga-ringon nga mga pitad ni Marcos an iya mga pahayag nga waray na gerilya nga grupo ha nasud. Atubangan han pauru-utro nga pag-aanunsyo han AFP nga mapokus na ini ha "eksternal nga depensa," mayoriya pa gihapon ha mga pankombat nga batalyon hini an nakadeploy kontra ha mga prente gerilya han BHB ha bug-os nga nasud. Ngani, paluyu-luyo pa gihapon an iginrereport bisan han AFP nga mga engkwentro ha mga yunit han BHB ha mga prubinsya ha naglabay nga mga bulan.

Sigon kan Marco Valbuena, puno nga upisyal ha impormasyon han Partido, ini nga engrande nga deklarasyon ni Marcos mabuto ha iya nawong. Ha luyo han ngatanan nga magbakod nga armas nga iginhahatag han US ha rehimen Marcos pakyas ngan mapapakyas ini nga pugngan an padayon nga utro nga pagrabong ngan paghiluag han BHB, nga nagpapabilin nga hilarum nga nakagamot ha katawhan.

"Tungod ha papet, pasista ngan korap nga rehimen ni Marcos, padayon nga nagtatambok an tuna para ha armado nga pakig-away," sering ni Valbuena.

Labot dinhi, ginsering han PKP nga an deklarasyon ni Marcos katugbang han deklarasyon han pagpatay ha posibilidad han pakig-erestorya pankamurayawan ha National Democratic Front of the Philippines (NDFP).

"Nag-iinsister hiya ngan an mga upisyal han National Task Force (NTF)-Elcac nga diri kilal-on ngan batunon an mga gamot han armado nga sumpakiay," sigon kan Valbuena.

7 nga sundalo han 8th IB, napatay ha engkwentro ha BHB-Bukidnon

IGINREPORT HADIN AGOSTO han Bagong Hukbong Bayan-Bukidnon an resulta han engkwentro han usa nga yunit hini ngan mga elemento han 8th IB ha Sityo Tubigon, Barangay Busdi, Malaybalay City, Bukidnon hadton Hulyo 1. Nagresulta an nasering nga engkwentro ha pagkamatay han diri mamenos ha pito nga sundalo han 8th IB.

Tungod ha kahibangan nga nahiaguman han 8th IB, nagpabuto han kanyon an yunit militar hadton Hulyo 1 ngan Hulyo 2 komo bulos ha masa nga nasuporta ha hukbo. Waray yunit han BHB-Bukidnon an naigo kundi nagdurot ini hin kahadlok ha mga komunidad han mga parag-uma ngan Lumad ha lugar.

Upat kabala han kanyon an syahan nga ginpabuto hadton alas-12:30 han kulop han Hulyo 1.

Kinabuwasan, utro nga nagpabuto han upat kabala han kanyon an AFP hadton alas-3 han kaagahon. Nakada ha butnga han pamamahuway an mga sibilyan nga populasyon han nagpabuto han kanyon an mga berdugo.

Pagbista kan Sara Duterte ha kaso nga *impeachment*, ginpatay han Senado

HUL-OS NA NGA ginpatay han Senado an pagbista kan bise presidente Sara Duterte ha mga artikulo han *impeachment* nga ginkakaatubang niya tungod ha anomaliya ngan korapsyon. Hadton Agosto 6, binotos an 19 nga senador agud ig-"arkibo" an kaso komo pag-alagad kuno ha desisyon nga igin-gawas han Korte Suprema hadton Hulyo 25.

Ha desisyon han korte, igindeklara hini nga "diri konstitusyunal" an pagkaka-*impeach* kan Duterte tungod kay gintalapas han House of Representatives an kalugaringon hini nga proseso ha *impeachment*. Ginsering han korte nga gintalapas an "usa katuig nga limitasyon" antes utro nga magsalawad han kaso nga *impeachment*. Umani hin paluyu-luyo nga pagsukna an desisyon, kalakip an tikang ha hadto anay mga mahistrado han Korte Suprema. Sering nira, nagpasulod liwat ini hin mga bag-o nga pitad ha proseso han *impeachment* nga waray ha konstitusyon ngan may pagsosobra ha nagin pitad han korte. Nanawagan hira nga rebyuhon ha gilayon han korte an desisyon.

Agud suknaon an desisyon han Senado ngan Korte Suprema, naglansar hin mga demonstrasyon an mga grupo ha pangunguna han Bagong Alyansang Makabayan. Kada adlaw hira nagprotesta tikang Agosto 5-7, ngan hadton Hulyo 26 ngan 29.

Samtang, nagpadangat hin surat an alyansa nga Tama Na ha Korte Suprema hadton Agosto 5 nga ginpirmahan han masobra 100 nga indibidwal tikang ha mga sektor han edukasyon, kabatan-unan, kalibsugan, ngan singbahan. Panawagan nira nga maghimo hin *oral argument* (lantugiay) agud makuha han korte an mga bag-o nga gapil nga mahagudalan ha pagbawi han desisyon hini.

Miting ni Trump ngan Marcos Jr: Dugang nga pagsurender han katalwasan ngan paglulugaring han Pilipinas

Pira kaadlaw antes an ika-upat nga State of the Nation Address ni Ferdinand Marcos Jr, iginpatawag hiya ni Donald Trump, presidente han US, para ha "negosasyon" hadton Hulyo 20-22 hiunong ha kadakuon han taripa ha mga produkto tikang ha Pilipinas ngan iba pa nga konsesyon ha ekonomiya ngan militar. Sugad han tangkod nga tagasunod, iginhalad ni Marcos ha iya imperyalista nga amo an katalwasan ngan paglulugaring han nasud.

Tinugot hi Marcos nga hul-os nga tanggalon an mga taripa ha mga produkto nga Amerikano. Ginpapagawas ni Marcos nga an larang nga "zero tariffs," "konsesyon" nga nakab-ot kahuman "paluruson" ni Trump an igiimponer hini nga taripa ha mga eksport han Pilipinas hin 1%, tikang 20% ngadto ha 19%. Pirit liwat nga ginmemenos han rehimen an epekto han "zero tariffs" ha mga pan-eksport nga produkto han Pilipinas ngan ginsering nga aada ha $3-$6 kabilyon la an mawawara nga kita han Pilipinas tikang hini.

An tinuod, waray nakab-ot hi Marcos ha pagpapamenos han taripa. Antes naeleher hi Trump ha iya ikaduha nga termino aada la ini ha 2%-3.6%. Iginpahitaas ni Trump an taripa ha ngatanan nga mga gin-eeksport han US tipakadto ha 10% paglingkod niya ha poder. Hadton Abril, igintalaan niya ha 20% an "katugbang nga taripa" (reciprocal tariff) ha mga mayor nga produkto ha agrikultura nga igin-gagawas han Pilipinas ha US sugad han lubi, mga prutas ngan asukar. Sugad ha nakalabay, diri papatukan han ginpahitaas nga taripa an mga produkto nga sugad han semikonduktor, nga ginmamanupaktura para ha mga kompaniya nga Amerikano ha Pilipinas.

Ha luyo nga bahin, dugang nga gin-abre ni Marcos an lokal nga ekonomiya ha pagtatambak han sobra nga produkto tikang ha US sugad han mga kotse, soy, trigo ngan parmasyutikal. Hini pala nga mga produkto, gintatantiya nga mawawarayan na hin tubtub ₱3.9 kabilyon nga kita an estado. Ha tantiya han Ibon Foundation, poyde umabot ha ₱31-₱35 kabilyon kada tuig an mawawara nga kita han Pilipinas kun lulupgupon an iba pa nga mga eksport han US ha nasud.

An Pilipinas an pinakadako nga tambakan han US han mga produkto ha agrikultura hini ha Southeast Asia ngan ika-8 ha bug-os nga kalibutan. Kalakip ha mga gin-eeksport hini ha Pilipinas an karne ngan ginproseso nga utanon, nga segurado mabutong tipaubos ha produksyon ngan balor han lokal nga produksyon. Samtang, an pagbaha han mga hinimo nga produkto mas magpapaluros ha kapasidad han nasud nga magmanupaktura ngan magprodyus para ha kalugaringon nga panginahanglan.

Konsesyon militar

Dugang liwat nga iginsurender ni Marcos kan Trump an katalwasan han Pilipinas han tagan niya hin labaw pa nga mga insentiba ngan konsesyon an mga kompaniya nga Amerikano agud magtindog hin mga pabrika ngan operasyon ha nasud. Pira hini an Cerberus, I Square Capital, KKR & Co ngan Global Infrastructure Partners, mga kompaniya nga nakatalaan nga mamuhunan ha paghimo hin barko, lohistika ngan enerhiya agud suportahan an pagpapahiluag han merkado ngan presensya militar han US ha Pilipinas ngan ha Asia. Nagsaad an US nga maalutaga hin tubtub $3 kabilyon nga pondo ha Pilipinas, kundi para ini ha kompaniya nga Amerikano nga mamumuhunan ha gin-ngaranan nga Luzon Economic Corridor.

Bisan antes pa an bisita hadton Hulyo, nalilibang na hi Marcos ha paghahatag hin dugang nga mga lokasyon para magin base militar han US. Pinakaurhi hini an pag-abre niya ha weste nga parte han baybayon han Davao Gulf (lupgop an Davao City, Davao del Sur ngan Malalag Bay) agud itindog an "fuel depot" nga iistakan han 159 kamilyon nga litro han disel kada tuig para ha dagko nga bokis-de-gerra han US. Dinhi makuha han sungo ngaduha an mga barko ngan idro nga pan-gerra nga nakapirme ha mga kadagatan han Sulu ngan Celebes. Ini nga *fuel depot* masaliwan ha mayor nga *depot* han militar han US ha Hawaii, nga permanente nga iginpaserra hadton 2022 tungod ha awas hini nga nagkontamina ha inumon nga tubig han kasapit nga mga komunidad.

Antes hini, igin-abre na ni Marcos an Subic para ha pabrika han bala, bomba ngan iba pa nga amunisyon; an mga isla han Grande ngan Chiquita nga hirani ha baybayon han Subic para ha dugang nga base nga pansarbeylans han mga pwersa nga Amerikano; ngan an kadak-an han baybayon ngan kadagatan han norte nga parte han Palawan, kalakip an Oyster Bay, komo base ngan talyer. AB

Panmomba, panmatay ngan pan-gigipit, waray hunong

Sukwahi ha ginluwas ni Ferdinand Marcos Jr ha iya ika-4 nga SONA nga "mamingaw" ngan "mamurayaw" na an Pilipinas ngan nga "waray na gerilya nga grupo" ha nasud, waray hunong an mga panmomba, panmatay ngan pan-gigipit han mga pwersa nga militar ngan pulis ha mga sibilyan nga komunidad ngan naato nga katawhan ha tahub han kampanya nga kontra-insurhensiya.

Panmomba. Kahadlok, troma ngan kabaraka an dara han panmomba ngan pangistraping tikang ha kahanginan han AFP ha mga sibilyan nga komunidad ha Northern Samar ngan Quezon.

Pira kabeses nga nagbuhi han bomba tikang ha kahanginan an 8th ID ha Barangay San Isidro, Las Navas, Northern Samar hadton Hulyo 31, alas-2:30 han kaagahon. Ginsesering han militar nga gintarget hini nga pag-atake an usa nga yunit han hukbo han katawhan ha lugar, sugadpaman, grabe ini nga nakaapekto ha sibilyan nga populasyon. Kahuman hini, iginpailarum ha hamlet han 8th ID an Barangay San Isidro ngan an mga barangay nga nakapalibot dinhi kalakip an Barangay Imelda.

Ha Quezon, biktima han pangistraping, panganganyon ngan panmomba han 16th IB an Barangay Maguibuay, Tagkawayan hadton Agosto 2. Duha nga helikopter an gin-gamit ha istraping para kuno lanaton an nakaengkwentro nga yunit han hukbo han katawhan hadton aga hiton nga adlaw.

Pagpatay ngan gin-atentar nga pagpatay. Ginpusil ngan napatay hira Rudolph Dela Cruz Espe ngan Rico Gonzaga Malubay, mga tagadepensa han kalibungan ngan katungod han nasyunal nga minoriya, ha Banaybanay, Davao Oriental hadton Hulyo 27. Ngaduha hira aktibo nga naato ha mapanhibang nga mina ha prubinsya tungod ha destroso nga iginduduroti hini ha kalibungan ngan pakabuhi han katawhan. Nagserbe liwat hira nga mga paralegal han mga abugado han Ateneo de Davao University ha nakalabay.

Ha Occidental Mindoro, gindakop ngan tuyo nga ginpatay han mga sundalo han 4th IB an sibilyan nga hi Juan Sumiling ha Sityo Salidang, Barangay Naibuan, San Jose hadton Agosto 1. Ginpagawas han mga sundalo nga an biktima membro han hukbo han katawhan nga napatay ha usa nga engkwentro. Ginpahimuwaan ini han National Democratic Front-Mindoro.

Ha General Santos City, grabe nga nasamaran hi Warren Cahayag, tagadepensa han tawhanon nga katungod, kahuman pira kabeses nga pusilon ha Purok Bliss, Barangay Calumpang hadton Hulyo 28. Hi Cahayag usa nga paralegal nga kaupod ha nagtukod han Union of Peoples' Lawyers in Mindanao hadton 2005.

Pan-gigipit. Hadton Hulyo 28, usa nga sundalo han 17th IB an nagpakiana hiunong kan Jacqueline Ratin, lider-pesante ngan kababayin-an ha Cagayan Valley, ha upisina han barangay han Gabut, Amulong, Cagayan. Utro hiya nga gintarget han pan-gigipit kahuman bumulig ha pangayad han *disaster relief operation* ha prubinsya.

Ha Central Negros, sinaka ngan ginkatok han mga sundalo an balay han mga sibilyan nga residente ha Sityo Tagbak, Barangay Trinidad, Guihulngan City hin waray bisan ano nga ligal nga dokumento hadton Agosto 1. Antes hini, iligal nga nagkampo an mga sundalo ha balay han usa nga sibilyan ha Sityo Sampungan, Barangay Macagahay, Negros Occidental hadton Hulyo 26. AB

Pangangabuso ha mga Pilipino nga migrante, ginpaimbestigahan

HA DUSO HAN mga organisasyon nga Pilipino, nahilansar an magkabulag nga imbestigasyon ha kamutangan han mga migrante nga Pilipino ha The Netherlands ngan South Korea.

Hadton Agosto 1, naglansar han imbestigasyon an Ministry of Employment and Labor han South Korea kasumpay ha reklamo nga diri pagpapasuhol ha 91 nga Pilipino nga trabahador ha umhanan han Yanggu, Gangwon Province. Sumakob an mga migrante ha Korea pinaagi han "seasonal worker program," usa nga inisyatiba han gubyerno nga nagtutugot ha mga langyaw nga trabahador nga magtrabaho ha nasud ha limitado nga panahon agud pun-an an hiluagan nga kakulang han mga trabahador kada panahon han pananum ngan pangisda.

Ha The Netherlands, naiduso han mga organisasyon an imbestigasyon ha diri makatawo nga kundisyon ha pagtrabaho diin dabi an 11 nga migrante nga Pilipino. Nagtatrabaho hira komo mga tagalimpyo ha usa nga sikat nga sanga han mga *gym* para ha rikuhanon ngan mga artista nga Saints and Stars Gym ha Amsterdam. Sigon ha iginsalawad nga reklamo, ginpapatrabaho hira, kaupod han mga migrante nga trabahador nga Indonesian, hin bug-os nga semana hin lahos ha 12 kaoras kada araw. Ginkuha han superbisor an ira pasaporte ngan danay diri hira ginsusuhulan. Nagsusuruot an 11 ha ira ha upat nga gudti nga kwarto. An ira kamutangan talapas ha Minimum Wage and Minimum Allowance Act ngan Working Hours Act han nasud. Waray permit agud magtrabaho an mga migrante nga trabahador.

Gin-imbestigahan han Labour Inspectorate an kaso nga nagresulta ha pag-aresto han Public Prosecution Service ha akawntant han kompaniya ha posible nga kaso han pagdudoktor han mga dokumento ngan rekord han kompaniya.

Naglansar han kampanya an Migrante Korea ngan Bayan Europe agud ipanawagan an hustisya para ha mga migrante nga Pilipino. Labot dinhi, nanawagan liwat hira han baratunon tikang ha rehimen US-Marcos nga nagpapadayon han *labor export program*.

Mga kalamidad ha Cavite, dara han delubyo nga rehimen US-Marcos

An prubinsya han Cavite an usa ha mga linasurbo han bunok durot han bagyo nga Crising ngan habagat. Hadton Hulyo 22, igindeklara an *state of calamity* ha bug-os nga prubinsya.

Diri mamenos ha siyam nga bungto ngan munisipalidad han prubinsya an gin-apo. Ha Bacoor, 43 han 47 nga barangay an nahilista nga naapektuhan. Kadak-an han nangungukoy dinhi mga kablas-ha-syudad, trabahador ngan parupangisda. Bisan an dako nga engklabo sugad han Cavite Economic Zone (CEZ) diri talwas ha baha. Inabot ha 1,345 nga pamilya an iginebakwet tungod dinhi.

Aada ha 30,000 nga lokal nga parupangisda naman an naapektuhan an pakabuhi tungod kay diri makapalawod ha kusog han balud.

Gintatantiya nga aada ha ₱3.2 kamilyon an balor han nadestroso nga produkto ha agrikultura ha bungto han Alfonso, Naic, ngan Tanza. Nadestroso liwat an balor nga ₱1.5 kamilyon nga humay ha bungto han General Trias, Imus ngan Naic, ngan ₱407,500 nga mais ha bungto han Alfonso ngan Tanza.

Ha luyo hini ngatanan, waray labot la hi Marcos ha delubyo nga ginkakaatubang han katawhan Pilipino. Gintawag pa niya nga "new normal" ngan diri kuno ekstra-ordinaryo an grabe nga pagbaha. Imbes nga atubangon an problema ha pagbaha, pagdiwara ngan papogi hiya ha iya pamulong ha ika-upat nga State of the Nation Address. Ginsidngan niya nga "mahiya naman kayo" an mga upisyal han gubyerno nga naganansya ha palpak nga proyekto ha pagkontrol ha baha. Iginhihinambog pa niya an 9,856 nga nakumpleto nga flood control projects nga ginbuhusan han masobra katunga katrilyon kapisos tikang 2022 nga diri maabat an epekto.

Kundi an tinuod, hiya mismo an numero uno nga hinungdan han kadestroso han kalibungan nga nagdurot han hiluagan nga pagbaha ha nasud. Padayon nga gintutugutan han rehimen an operasyon ngan pagtitindog han mga proyekto nga kumbersyon nga nagreresulta ha diri na masosolbar nga destroso ha higluag nga katunaan ngan kadagatan ha prubinsya.

Kalakip hini nga mga proyekto an 421-kaektarya nga Diamond Reclamation Project ngan Bacoor Reclamation and Development Project han Frabelle Fishing Corporation; konstruksyon han higante nga Serin *condominium estates* ngan Ayala *malls* han mga Ayala ha parte han Tagaytay; pagtitindog han River Revetment Wall ha Sityo Pasipit, Barangay Tubuan 3, ha bungto han Silang; an 3,500 kaektarya nga Villar City Project nga lupgop an parte han Barangay Salawag ngan Barangay Paliparan ha Dasmariñas ngan an 11.7 kakilometro nga LRT-1 Cavite Extension ha upat nga barangay han Bacoor. Kabalyo hini nga mga proyekto an pagkaruba han pakabuhi han yukut-yukot nga katawhan ha Cavite ngan hiluagan nga dislokasyon.

Prinsipal nga ginkukunsabo han rehimen an mga lokal nga burukrata-kapitalista ngan pampulitika nga dinastiya nga naghahadi yana ha kada distrito han prubinsya ngan nagpupulos ha mga proyekto sugad han mga pamilya nga Tolentino, Barzaga, Revilla-Bautista ngan Advincula.

Sigon kan Simeon Magdiwang, tagapagyakan han NDF-Cavite, kinahanglan magkaurusa an pinakahiluag nga ranggo han katawhan Kabitenyo agud sukton an rehimen US-Marcos ha ngatanan nga krimen hini ha katawhan Pilipino. "Ha paghangkop gud la ha dalan ngan programa han nasyunal-demokratiko nga pakigbisog nga may sosyalista nga perspektiba naton makakab-ot an tinuod nga pag-uswag ngan pagbabag-o. An paghasog hini nga dalan an magigin puhunan han aton narunapulo kayukot nga kusog agud dad-on ha kadaugan an aton rebolusyunaryo nga pakigbisog. Hini gud la nga dalan naton makikit-an an malamrag nga kabubwason para ha katawhan," pahayag ni Ka Simeon. AB

GINBUG-OS NGA DESTROSO HAN MGA BAGYO NGA CRISING, DANTE NGAN EMONG + HANGIN NGA HABAGAT

₱14 BILYON
IMPRASTRUKTURA

₱3.3 BILYON
AGRIKULTURA

254*
NAGDEKLARA HAN STATE OF CALAMITY

*syudad ngan munisipyo, kadam-an ha Rehiyon 1

HA DAGMIT NGA PULONG

₱943.8 B

igin-alutaga han rehimen Marcos para ha mga proyekto ha "flood control" tikang 2022, nga ubos waray pulos ha utro nga pagbaha ha magkalain-lain nga parte han nasud hadin Hulyo.

52.9%

han eksport han Pilipinas ha US mga **produkto nga elektroniko** nga ginmamanupaktura ha sakob han nasud han mga langyaw nga kompaniya. Ngatanan hini nga kapulsanan nahingangadto ha ira ngan diri ha lokal nga ekonomiya.

547,000 kabariles

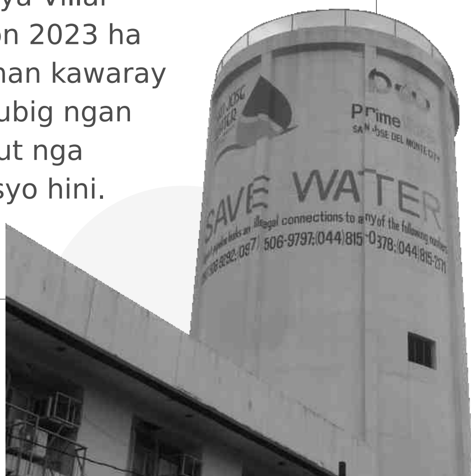
igindugang ha 41-42 kamilyon nga bariles nga inadlaw nga produksyon han mga nasud ha OPEC+ agud igpabilin ha $70/ bariles an presyo han krudo nga lana.

2,000

nahilista nga nag-unay ha sakob han syahan nga 6 kabulan han 2025, mayoriya kabatan-unan, damo durot han pisikal ngan *online bullying*.

₱1.18 kabilyon

kita han **Primewater** han pamilya Villar hadton 2023 ha luyo han kawaray han tubig ngan maraut nga serbisyo hini.

Agosto 6, 1945

iginhulog han US ha bungto han **Hiroshima** ha Japan an syahan nga bomba atomika, nga nagpatay ha 140,000 katawo. Gin-antos han katawhan nga Japanese an iginresulta nga radiation han bomba nga nagdurot han kanser ngan iba pa nga sakit, bisan 80 katuig na an linabay.

300,000

nagrali ha **Sydney**, Australia hadton Agosto 3 agud ipanawagan an kamurayawan ngan kadagmitan nga pagpasakob han ayuda ha **Gaza** ha butnga han brutal nga henosidyo han US-Israel ha katawhan nga Palestino.

175

katawo, diin 93 an bata, an **namatay tungod ha kagutom** ha Gaza durot han pagdiri han Zionista nga Israel nga abrihan an mga bawnderi agud makasakob an gatus-gatos nga trak han pagkaon nga nakapila ha gawas la han teritoryo.

Nadudunot nga kamurayawan

Proseso han pagbubungkag ha BIAF, iginhunong han MILF

Hadton Hulyo 19, ginpadig-on han Moro Islamic Liberation Front (MILF) an resolusyon agud ihunong an pag-dekomisyon o pagtatanggal ha 14,000 nga mangaraway tikang ha armado nga grupo hini nga Bangsamoro Islamic Armed Forces (BIAF) ngan pagpasurender ha 2,450 nira nga armas. Subay ha resolusyon, magpapabilin an desisyon tubtub nga diri nahipapatuman han Gubyerno ng Republika ng Pilipinas (GRP) an damo nga probisyon nga kinahanglan kadungan han proseso han "normalisasyon" han kinabuhi han mga mangaraway nga Moro. An nasering nga proseso kaparte han Comprehensive Agreement on the Bangsamoro (CAB), an "pinal nga kasarabutan ha kamurayawan" nga ginpirmahan han duha nga gapil hadton 2014.

Sigon ha MILF, ha lahos 10 katuig nga pag-eksister han CAB, napakyas an GRP nga magpatuman han mga obligasyon hini ha kasarabutan. Sigon ha usa nga pag-aram nga igingawas han langyaw nga mga institusyon nga nasubaybay ha proseso, ikatulo nga parte (1/3) la han 40 nga probisyon han proseso nga normalisasyon an hul-os nga napatuman, kadak-an ha gapil han MILF. Katunga (20) han mga probisyon nagpapabilin ha lebel han "minimun nga pagpapatuman," upat an "katunga nga nahipatuman" ngan lima an diri pa natitikangan. Damo ha mga minimum nga probisyon ngan bug-os nga naipatuman nahitabo ha syahan nga mga tuig la han kasarabutan.

Kalakip ha haros waray igpatuman an pagbabalhin han mga tropa ngan yunit han AFP tikang ha mga teritoryo han MILF ngan integrasyon han mga mangaraway nga Moro ha pwersa han militar ngan pulis. Waray igpatuman an pangayad han mga kampo, diin nakaukoy ngaduha an mga mangaraway ngan ira mga pamilya. Tubtub yana, damo pa nga mangaraway nga mayda kaso nga may kalabutan ha armado nga sumpakiay an waray pa mahahatagan han amnestiya.

An makabibido, 14% la han mga sosyo-ekonomiko nga proyekto an hul-os nga nahipatuman. Masobra 43% an tala la nga natikangan ngan 29% an waray pa gud mahipatuman. Tungod hini, nahingadto ha waray an pakabuhi han damo nga na-dekomisyon na nga mangaraway ngan naludlod ha dugang nga kakablasan ngan kagutom an ira mga pamilya.

Ha parte han MILF, naabot ha 26,145 nga kombatant hini an na-dekomisyon ngan masobra 2,000 na an nahisurender nira nga armas. Ini nga ihap 65% ha bug-os nga 40,000 nga armado nga pwersa han grupo. "Waray bisan mausa" ha ira an malinampuson nga "nagtransisyon ha produktibo nga sibilyan nga kinabuhi" tungod kay an mga rekisito para dinhi waray mahipatuman, labot ha paghahatag hin ₱100,000 kada mangaraway, sigon ha MILF. Sigon ha MILF, "kinahanglan anay magkamayda hin mahinungdanon nga sosyo-ekonomiko nga interbensyon para ha mga kombatant nga natudlok na nga paatrason antes isunod an iba pa nga mga kombatant," sigon ha MILF.

Diri la ha mga karukayaknon ha ekonomiya palpak an baton han reaksyunaryo nga estado. Pira kabeses na liwat hini nga gin-ulang an proseso ha paglulugaring han panggubyernuhan ha Bangsamoro Autonomous Region in Muslim Mindanao (BARMM). Duha kabeses na hini nga iginsumol an eleksyon agud tukuron an parlamento nga Bangsamoro. Hadton Marso, usa-kagapil nga ginsaliwnan ni Ferdinand Marcos Jr hi Ahod "Murad" Ebrahim komo puno nga ministro han Bangsamoro Transition Authority, ngan gintapos an mayoriya nga kontrol han MILF dinhi. Gintawag ni Ebrahim an pitad komo "butaray nga panginginlabot" han nasyunal nga gubyerno ha mga proseso han BARMM ngan ginpahimatngunan an rehimen Marcos kontra ha pagpapaluya ha proseso han pagtutukod han otonomiya nga igintalaan han CAB.

Naglaum an damo nga Moro ha kamurayawan ngan pag-uswag nga iginsaad han CAB. Kundi lahos 10 katuig tikang han pirmahan ini, nagpapabilin hira nga ludlod ha kakablasan. Nangingikog an tantos han lokal nga pag-uswag ngan nagpapabilin nga usa ha pinakakablas nga rehiyon an BARMM. Haros doble han nasyunal nga abereyds an tantos han disempleyo dinhi, ngan 89% han mga trabahador dinhi aada ha impormal nga sektor. An pinakahitaas nga minimum nga suhol ha rehiyon ₱411 para ha mga trabahador nga diri agrikultural ngan ₱386 para ha mga trabahador ha agrikultura, kaupod an mga trabahador ha komersyal nga plantasyon. Ini nga mga balor 34% ngan 32% la ha minimum nga makaburuhi nga suhol nga ₱1,200. AB

PENCAS ngan SFLMA: Pagnegosyo han rehimen US-Marcos ha natural nga karikuhan han Pilipinas

An Pilipinas an usa ha 17 nga nasud ha kalibutan nga mayda hiluag ngan ekstra-ordinaryo nga kalibungan ngan saribuhay (biodiversity o dirudilain nga buhi nga butang). Mayda ini 52,177 nga klase han tanaman ngan mananap, haros katunga ha nasud la makikit-an. Ha luyo nga bahin, an Pilipinas liwat an may pinakamadagmit nga pagkahibang han kalibungan ngan pagkawara han nanenelikado nga mga klase han mananap ngan tanaman tungod ha waray hunong nga pandambong han mga langyaw ngan lokal nga mga korporasyon.

Ilarum han rehimen US-Marcos, an pandambong ha kalibungan ngan natural nga karikuhan han nasud nagin mas sistematiko, hiluag ngan madagmit tungod ha pagpapatuman han Philippine Ecosystem and Natural Capital Accounting System (PENCAS) Act ngan Sustainable Forest Land Management Agreement (SFLMA).

Pagpepresyo ha kalibungan

Hadton Mayo 22, 2024 iginsabalaud han rehimen an PENCAS, nga katuyuanan nga suklon ngan butangan hin presyo an kalibungan han nasud. Sigon ha balaud, bubug-uson han Philippine Statistics Authority an kumprehensibo nga sistema han impormasyon agud suklon an balor han saribuhay ngan deposito han natural nga karikuhan han nasud sugad han tuna, kagugub-an, tubig, ngan hangin. Gagamiton kuno nga suklanan an United Nations System of Environmental-Economic Accounting (SEEA).

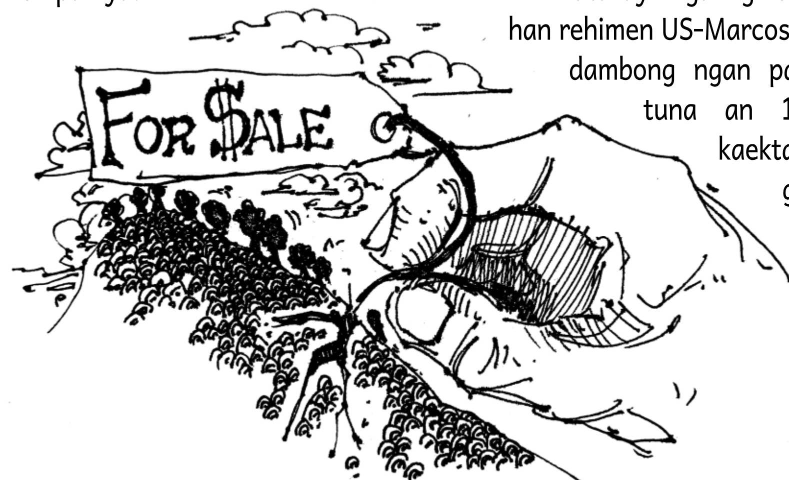
Ha esensya, an natural nga karikuhan nga diri angay gintatag-iya o nasusukol an balor ginbutangan han "price tag" agud mahibaligya ha mga kompaniya.

Tikang pa temprano nga parte han 1990 iginduduso han United Nations ngan World Bank an Pilipinas nga magbug-os han proyekto han paglilista han natural nga karikuhan ngan sumpayan hini ha lokal nga ekonomiya. Ini an nagin pundasyon agud mabug-os an PENCAS. Iginsusudoy an balaud para kuno mapasayon an proteksyon ha kalibungan. Makakabulig liwat kuno an mga sugad nga datos ha pagbubug-os han mga plano nga nakabasar ha syensya ha pagdudumara ha kalibungan ngan ha ekonomiya han nasud.

Kundi sigon ha pangaliskay ha iba nga nasud nga nagpatuman han SEEA, an pagbubutang han presyo ha waray katugbang nga balor dugang la nga nagpamenos ha importansysa han kalibungan ngan nagdudurot han diri epektibo ngan diri makatadungan nga mga kapitaran han gubyerno. Poyde liwat abusaron an datos agud tagan rason an pagwakay ha kalibungan komo mas mapulsanon para ha ekonomiya.

Pagbabaligya han kagugub-an

Butaray nga iginsusudoy liwat han rehimen US-Marcos para ha pandambong ngan pangagaw han tuna an 1.2 kamilyon kaektarya nga kagugub-an ha parte han Davao, Soccsksargen ngan Caraga ha ilarum han programa nga SFLMA. Iginlansar an programa hadton Hunyo 26 ngan gindudumara han Forest Management Bureau han DENR. Tuyo hini nga tig-ubon an walo nga klase han permit ha paggamit ha kagugub-an ha usa nga 25-katuig nga programa han pagpapaplete ha katunaan nga gawas ha mga erya nga nakapailarum ha National Integrated Protected Areas System.

Poyde mag-aplay an indibidwal, grupo o kompaniya agud dumaraon ngan pauswagon an mga erya han kagugub-an, sugad han pagtitindog han plantasyon, *agroforestry*, pastuhan, ekoturismo, konserbasyon, ngan "espesyal" nga gamit sugad han duongan para ha paghimo han mga barko, *sawmill* han kahoy, kalsada, aragian han edro, dike, ngan proyekto nga *renewable energy*. Ilarum han programa, an indibidwal nga mamuruhunan poyde magdumara han 50 kaektarya, an mga organisasyon han 1,000 kaektarya, ngan an mga kompaniya hin tubtub 40,000 kaektarya nga kagugub-an.

Poyde liwat magtanum hin kahoy an mga langyaw nga kompaniya agud "makansela" kuno an pagwakay nira han kalibungan ha iba nga lugar. Gintatantiya nga makakakolekta an DENR han kita tikang ha *user's fee* nga maabot ha ₱85,000 kada ektarya kada tuig o 3% nga neto nga kita, kadungan pa an mga bayad ha aplikasyon ngan iba pa nga kabaraydan.

Iginpapakita hini nga mga pitad nga samtang nagpopostura nga makakalibungan an rehimen US-Marcos, burubug-os hini nga iginsusurender an natural nga karikuhan han nasud ha mga lokal ngan langyaw nga dagko nga burgesya nga kumprador nga magreresulta ha kahibangan ha milyun-milyon nga mga nasyunal nga minoriya, parag-uma ngan katawhan.